

OD VELKÉ HOSPODÁŘSKÉ KRIZE K MNICHOVU (1929 – 1938)

PODMÍNKY HOSPODÁŘSKÉHO VÝVOJE PO ROCE 1929

- Hospodářský vývoj v ČSR byl ovlivněn mezinárodním vývojem
- Impulesem k nejtěžší hospodářské krizi 20. století, která kromě SSSR zasáhla celý svět, bylo náhlé zhroucení akciových trhů na NY burze 24. a 29.10. 1929
- Ve světovém měřítku se krize prohlubovala do roku 1932, ale v některých zemích včetně ČSR dosáhla dna později
- Ekonomiky se nestačily zotavit a už v roce 1937 zasáhla zejména evropské země další, nicméně mírnější krize
- Mezi hlavní příčiny světové krize se řadí propletení krize v průmyslu s agrární krizí a rozvrat mezinárodního obchodu a měnová krize, která spočívala s rušením směnitelnosti měn za zlato a devalvacemi

PŘÍČINY A PRŮBĚH A DOPADY KRIZE V ČSR

- hlavními příčinami hospodářských otřesů počátku 30. let byly ve stř. Evropě orientace na slabou německou ekonomiku a také na upadající průmyslová odvětví
- společné všem státům střední Evropy bylo, že na krizi nereagovaly restrukturalizací hospodářství, ale pouze usilovaly o obnovu poničených odvětví
- Československo nejprve postihla krize v zemědělství, následoval prudký pád lehkého spotřebního průmyslu, poté krize zasáhla těžký průmysl (**zhruba v r. 1931**)
- obrat čs. vývozu poklesl v letech 1929-33 o více než dvě třetiny (**v r. 1933** tvořil vývoz pouze 13% národního důchodu) – **vrcholem krize byly roky 1932-33** a někde trvala krize až do r. 1935
- Československo patřilo mezi státy, které do vypuknutí 2. světové války nedosáhly hospodářské úrovně před krizí

PŘÍČINY, PRŮBĚH A DOPADY KRIZE V ČSR

- sociální krize se projevila růstem nezaměstnanosti – v březnu 1933 bylo registrováno 980 000 nezaměstnaných; ve skutečnosti se počet blížil až k 1,2 milionu!
- podpora v nezaměstnanosti byla přiznávána na základě členství zaměstnance v odborech – ty vyplácely podporu, kterou stát ještě doplnil poměrnou částkou
- pro ostatní byly zavedeny tzv. státní stravovací akce = distribuce týdenních poukázek na potraviny (tzv. žebračky) nebo byly zřizovány vývařovny
- dopad krize byl v odlišný v různých regionech ČSR – nejhůře bylo postiženo německé pohraničí (centrum lehkého průmyslu – sklářství, výroba porcelánu, textilní, papírenský či chemický průmysl – tzv. zbytné zboží)

PŘÍČINY, PRŮBĚH A DOPADY KRIZE V ČSR

- rostl počet exekucí (zabavení majetku za nezaplacené dluhy), také žebrota a zločinnost, rostl počet sebevražd
- krizi v pohraničí prohlubovala orientace vlády na řešení agrárních problémů, ale také rozdělování státních zakázek (přihlíželo se k státní a občanské spolehlivosti), navíc na konkurzy v Praze měly německé firmy dál, a proto se jich neúčastnily
- jen některé podniky reagovaly na krizi pružně, aby z ní vyšly posíleny, např. **Baťa** (investice do mechanizace apod.) – po krizi patřila mezi světově významné firmy
- státní zásahy pomáhaly jen krátkodobě – krize se u nás obešla bez krachu na burze a bez bankrotů velkých bank (banky byly nadále zdrojem kapitálu pro podniky)
- byly organizovány **kartely** (dohody podniků o kvótách výroby, nákupu či prodeje) – mnohé firmy byly sice zachráněny, ale za cenu omezení svobody podnikání

PŘÍČINY, PRŮBĚH A DOPADY KRIZE V ČSR

- v r. 1933 schválila vláda agrárníka Jana Malypetra tzv. **zmocňovací zákon** – vláda získala možnost vydávat zákonná nařízení bez schvalování parlamentem
- krize však měla hluboké důsledky sociální – nejvíce jí politicky využily extrémistické strany, zejména KSČ
- do jejího čela se v r. 1929 prosadil radikální Klement Gottwald (plánem bylo stranu podřídít mezinárodní Kominterně); na počátku 30. let to byla právě KSČ, která organizovala většinu dělnických protestních akcí
- kromě komunistů výrazně narostl vliv dalších extrémistů – německých nacionalistů (Konrád Henlein); slovenských hlinkovců (Andrej Hlinka) i českých fašistů (Radola Gajda)
- krize začala přecházet v r. 1935; z velké části díky státním zakázkám zbrojařského, strojírenského či stavebního charakteru (kvůli obraně před agresivitou hitlerovského Německa)

PŘÍČINY, PRŮBĚH A DOPADY KRIZE V ČSR

- Československu tehdy chyběl ucelený program řešení krize a také nedostatek charismatických politiků, kteří by v lidech vzbudili naději, že bude líp
- **v r. 1937** se ekonomika dostala na 97% stavu r. 1929, nezaměstnanost však zůstala desetinásobná
- krize tak sice byla překonána, ale mnichovská dohoda, vznik protektorátu a následná světová válka uvrhly naši ekonomiku opět do výrazně černých čísel, ze kterých se dostávala ještě dlouho po druhé světové válce...

Děkuji za pozornost a
přeji hezký den

